

APIE KORUPCIJĄ MOKSLEIVIAMS

parengė JURGITA VALUNTONIENĖ

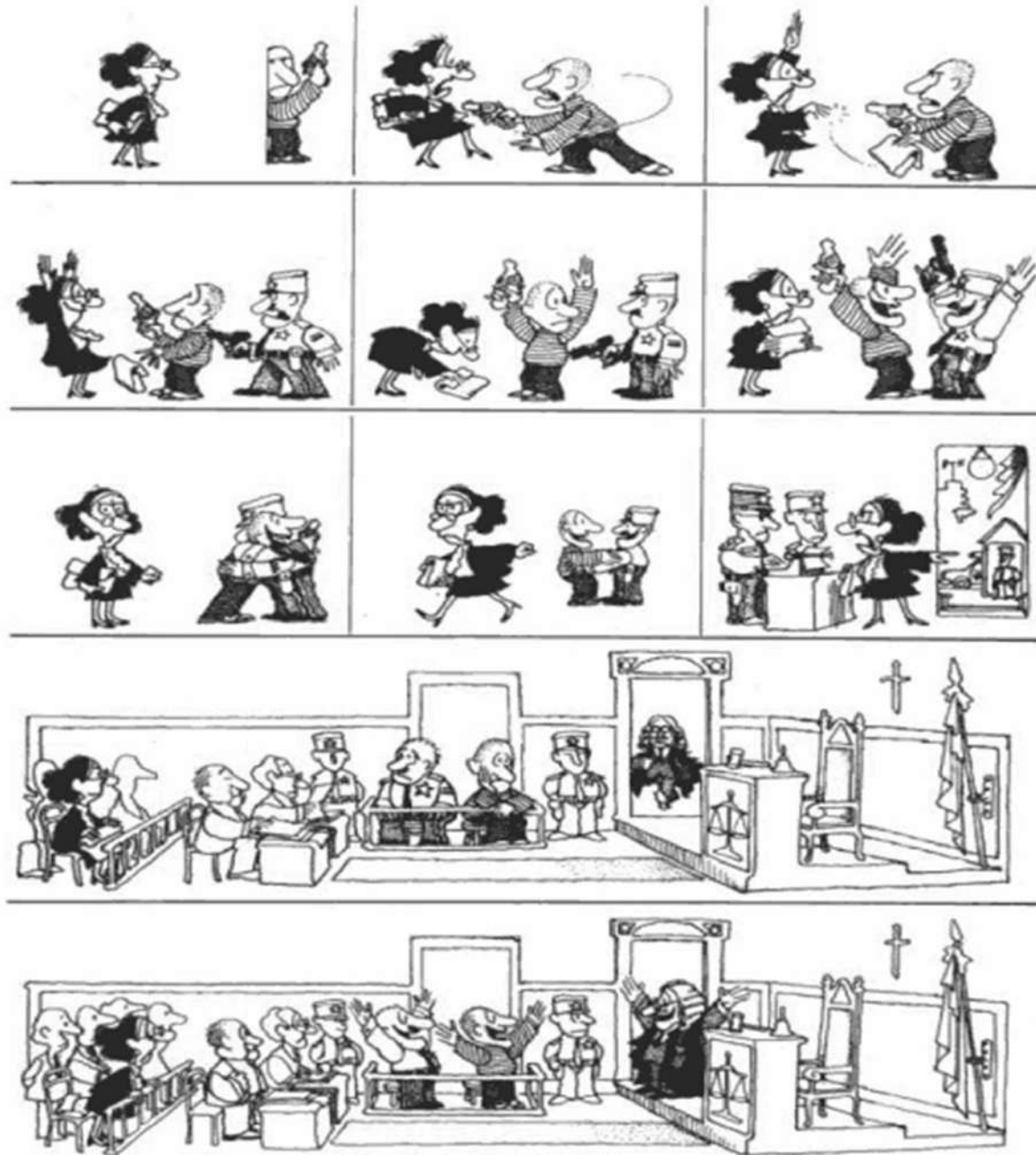
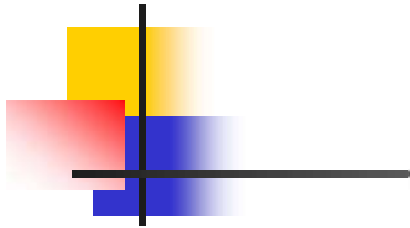
PASVALIO PETRO VILEIŠIO GIMNAZIJA

**KĄ TU ŽINAI APIE
KORUPCIJĄ?**

Ar korupcijos problema yra aktuali Lietuvoje?

- Jei šį klausimą užduotume kiekvienas sau, suprastume, kad esame girdėję iš draugų arba artimųjų, o galbūt žinome iš savo patirties arba perskaitę laikraštyje, kad bendraujant su valstybinėmis institucijomis, savivaldybių ir jų įmonių darbuotojais kartais savo problemas galima išspręsti tik "patepus" valdininkus. Apie korupcijos paplitimą Lietuvoje taip pat byloja ne tik visuomenės nuomonė bei publikacijos spaudoje, bet ir tarptautinių organizacijų tyrimų rezultatai. 2000 metais Tarptautinė organizacija "Transparency International" inicijavo tyrimą, kurio metu buvo paskaičiuotas Korupcijos indeksas (KI). Tyrime dalyvavo 90 pasaulio šalių, tarp kurių Lietuva esti 43 – je vietoje. Lietuvos Korupcijos indeksas yra 4,1. Reikia pastebėti, kad šis tyrimas buvo atliktas ir 1999 metais. Tuomet Lietuvos Korupcijos indeksas buvo 3,8 ir ji užėmė 50-ą vietą tarp 99 pasaulio šalių.

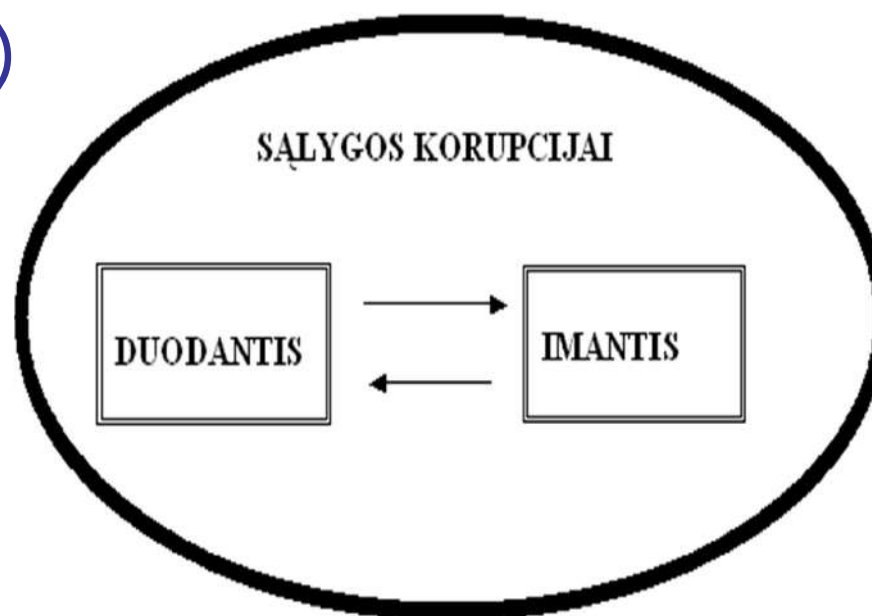
Įvardijant korupciją kaip problemą, reikia atskirti dvi pagrindines jos sudedamąsias dalis:

- (1) asmenis**, dalyvaujančius šiame nusikaltime, jų motyvus, interesus ir pažeidžiamas teisės normas (tradiciškai teisininkų nagrinėjamos nusikaltimo dalys: subjektas, objektas, objektyvinė pusė, subjektyvinė pusė)
- (2) tvarkos** (arba dažniausiai betvarkės), kuri sudaro sąlygas vienai iš pusių mokėti pinigus, o kitai pusei už atitinkamas paslaugas juos paimti.

Supaprastintai ir schematiškai korupcijos akto sudedamąsias dalis galime išdėstyti tokiu būdu:

- Duodančiojo asmens motyvai (dažniausiai problemos sprendimas)
- Imančiojo asmens motyvai (dažniausiai - materialinė nauda)
- Perreguluota tvarka (arba tiksliau - betvarkė), sudaranti sąlygas korupcijai

Faktoriai sukuriantys korupcines sąlygas:

- ✦ Didėjantis perskirstymas padidina piniginius srautus, tekančius per valstybinių institucijų biudžetus, ir sudaro sąlygas piktnaudžiauti "viešomis gėrybėmis" asmeniniais tikslais. Viešieji pirkimai, valstybinės investicijos ir programos tampa gardžiu kąsniu tiems, kurie sugeba susitarti dėl asmeninės naudos;
- ✦ Neskaidri, sudėtinga ir nuolat besikeičianti ekonomikos reguliavimo sistema sudaro sąlygas piktnaudžiauti kainų reguliavimu, lengvatų, paramos ir išimčių dalinimu, specialiųjų statusų suteikimu, leidimų ir licencijų išdavimu, verslo priežiūra ir kontrole;
- ✦ Reguliavimo iškreipta rinka tampa argumentu asmeninių interesų vedamiems politikams arba valdininkams plėsti ydingą reguliavimą pasiremiant naujais abstrakčiais tikslais arba prisidengiant politiniu populizmu;
- ✦ Politinės atsakomybės stoka sudaro sąlygas biurokratinio aparato augimui, kuris sąlygoja aukščiau išvardintų problemų dauginimą.

PAKOMENTUOKIME KARIKATŪRA

Norint sumažinti arba panaikinti esmines korupcijos priežastis, reikia:

- Atlikti valstybės funkcijų reviziją identifikuojant nereikalingas ir korupcijai patrauklias funkcijas bei jas panaikinti;
- Mažinti valstybinį persikirstymą ir valstybinę nuosavybę;
- Optimizuoti ir racionalizuoti pateisinamas valstybės funkcijas, pavyzdžiui, priimti nuostatą veiklą reguliuoti tik tokiu atveju, jei įrodoma, kad reguliavimas yra tinkama priemonė konkrečiam tikslui pasiekti, prieš tai nusprendus, ar siektinas pats tikslas. Tikslą įvardinti įstatyme, nustatančiame reguliavimą;
- Visiems reguliavimams nustatyti veikimo peržiūros ir įvertinimo terminus;
- Maksimaliai automatizuoti ir nuasmeninti reguliavimo funkcijas

